VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vuoden 2022 talousarvioesitys

Budjettitalouden tulot 57,9 mrd. euroa
Budjettitalouden menot 64,8 mrd. euroa
Budjettitalouden tasapaino 6,9 mrd. euroa

Talouden näkymistä

- Talouden toipuminen koronaviruspandemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen ja sen seurauksena BKT:n kasvu kiihtyy 3,3 prosenttiin v. 2021.
- Talouskasvu jatkuu vahvana loppuvuonna sekä vuoden 2022 alkupuolella, minkä seurauksena BKT:n arvioidaan kasvavan 2,9 % v. 2022.
- Työllisyyden kasvu on vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla nopeutunut merkittävästi. Talouskasvu pitää yllä työvoiman kysyntää. Talouden elpyminen lisää työllisten määrää varsinkin palvelutoimialoilla.

Kansantalouden kehitys

	2019	2020*	2021**	2022**
BKT:n arvo, mrd. euroa	240,1	236,2	248,9	260,9
BKT, määrän muutos, %	1,3	-2,9	3,3	2,9
Työttömyysaste, %	6,7	7,7	7,8	6,8
Työllisyysaste, %	71,6	70,7	72,4	73,6
Kuluttajahintaindeksi, muutos-%	1,0	0,3	1,8	1,6
Pitkä korko, 10 v, %	0,1	-0,2	-0,1	-0,1

Julkisen talouden näkymistä

- Koronaviruspandemia kasvatti julkisen talouden alijäämän suureksi v. 2020. Julkista taloutta heikensivät talouden taantuma sekä monet epidemian vuoksi toteutetut tukitoimet.
- Talouskasvu ja koronavirustilanteen vuoksi päätettyjen tukitoimien voimakas vähentyminen vahvistavat julkista taloutta vielä v. 2022.
- Julkinen talous jää kuitenkin ripeän suhdannepyrähdyksen jälkeen yhä alijäämäiseksi. Julkisessa taloudessa vallitsee edelleen rakenteellinen menojen ja tulojen välinen epätasapaino.

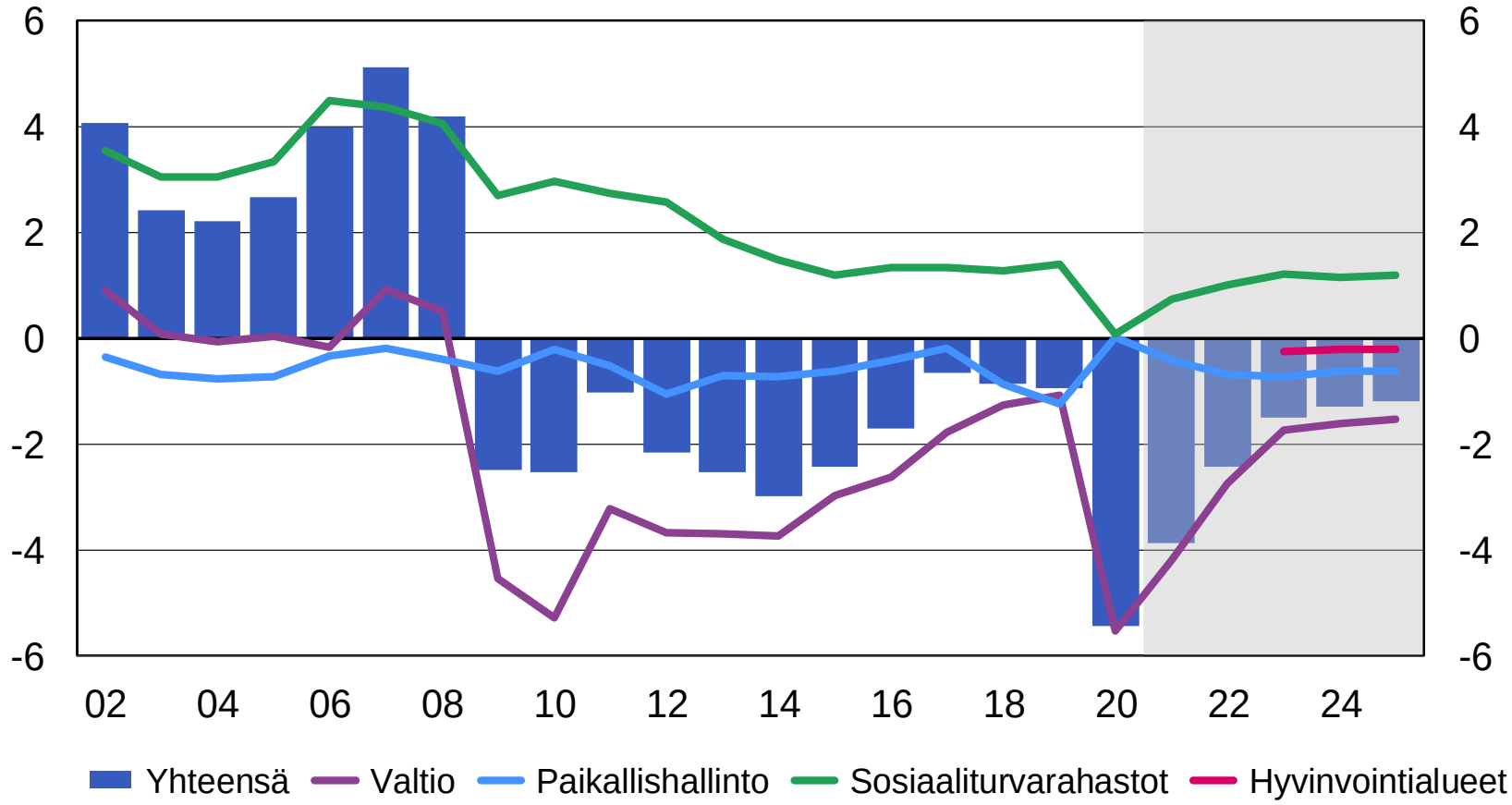
Julkisen talouden keskeisiä tunnuslukuja kansantalouden tilinpidon mukaan

% BKT:sta	2019	2020*	2021**	2022**
Verot ja sosiaaliturvamaksut	42,2	42,1	43,2	42,1
Julkisyhteisöjen menot	53,2	57,3	56,8	54,3
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	-0,9	-5,4	-3,9	-2,4
— Valtionhallinto	-1,1	-5,5	-4,2	-2,8
— Paikallishallinto	-1,2	0,0	-0,4	-0,7
— Työeläkelaitokset	1,1	0,2	0,8	0,9
— Muut sosiaaliturvarahastot	0,3	-0,1	-0,1	0,1
Perusjäämä	-0,1	-4,8	-3,3	-2,0
Rakenteellinen jäämä	-1,2	-3,2	-2,8	-2,3
Julkisyhteisöjen bruttovelka	59,5	69,5	71,2	71,3
Valtionvelka[1)]	44,3	52,9	55,1	55,3

Taulukko: [1)] VM:n kansantalousosaston arvio valtion velasta eroaa budjetoidun perusteella arvioidusta mm. päivittyneiden tuloarvioiden vuoksi.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema

suhteessa BKT:hen, %



Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34098

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Finanssipolitiikan linja 2022

- Hallitus toteuttaa aktiivista ja vastuullista finanssipolitiikkaa, joka mitoitetaan suhdannetilanteen edellyttämällä tavalla.
- Hallitusohjelman mukaiset toimet (pysyvät lisäpanostukset ja ns. tulevaisuusinvestoinnit), kehyksen ns. poikkeusolojen mekanismin käyttöönotto vuosille 2021—2022, hallituksen puoliväliriihessä päättämä valtion menokehysten tason korotus sekä Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpano ylläpitävät taloudellista aktiviteettia myös vaalikauden jälkipuoliskolla.
- Finanssipolitiikan linja rakentuu siten, että valtiontalouden menoura alenee asteittain vaalikauden loppua kohden vuosien 2020—2021 poikkeuksellisen korkealta tasolta jatkaen laskua edelleen vaalikauden päättymisen jälkeenkin. Kehysmenoja on päätetty kohdentaa uudelleen pysyvästi 370 milj. eurolla vuodesta 2023 alkaen.
- Syksyn 2021 budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti uusista sekä verotuloja lisäävistä että niitä vähentävistä perustemuutoksista. Osa perustemuutoksiin liittyvistä linjauksista tulee voimaan vuoden 2022 jälkeen. Kokonaisuutena talousarvioesitykseen sisältyvät veroperustemuutokset vähentävät v. 2022 budjettitalouteen kertyvää verotuloa yhteensä 340 milj. euroa.

Työllisyystoimet

- Hallitus päätti jo ennen kevään 2021 puoliväliriihtä rakenteellisista työllisyyttä vahvistavista toimista, jotka VM:n arvion mukaan kasvattavat työllisten määrää n. 31 000—33 000 henkilöllä vuoteen 2029 mennessä. Vuoden 2029 tasossa arvioituna työllisyystoimet vahvistaisivat julkista taloutta VM:n arvion mukaan n. 300 milj. eurolla, kun huomioidaan myös työllisyystoimista aiheutuneet kustannukset.
- Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti lisäksi toimenpiteistä, joilla tavoitellaan 40 000—44 500 lisätyöllistä. VM:n alustavan ennakkoarvion mukaan toimet vahvistavat julkista taloutta n. 150 milj. euroa.
- Hallitus on sitoutunut tekemään hallituskauden loppuun mennessä lisäksi päätökset työllisyystoimista, jotka vahvistavat julkista taloutta 110 milj. eurolla. Em. kokonaisuudesta päätetään 15.2.2022 mennessä.
- Lisäksi syksyn 2021 budjettiriihessä hallitus linjasi nopeavaikutteisista toimista osaavan työvoiman saatavuuden ja kohtaannon parantamiseksi. Muun muassa työperäistä maahanmuuttoa sujuvoitetaan ottamalla käyttöön lupamenettelyn ns. pikakaista v. 2022. Lisäksi selvitetään esimerkiksi opintotuen tulorajan määräaikaista korottamista vuodelle 2022.

Kestävän kasvun ohjelma

- Suomi toimitti 27.5.2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman, joka on kansallinen suunnitelma EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) rahoituksen hyödyntämiseksi.
- Komissio arvioi Suomen suunnitelmaa ja täytäntöönpanopäätös hyväksyttäneen EU-neuvostossa loka/marraskuussa 2021.
- Kestävän kasvun ministerityöryhmän linjauksen mukaan v. 2021—2022 voidaan budjetoida se osuus Suomen enimmäissaannosta, joka perustuu jo toteutuneisiin tilastotietoihin (1,66 mrd. euroa).
- Lisäksi mikäli Suomen enimmäissaanto alenee, alennetaan pääsääntöisesti kaikkia ohjelman pilareita samassa suhteessa varmistaen, että vihreän siirtymän ja digitalisaation osuudet saavutetaan.
- Varauduttaessa saannon alenemiseen, ja jotta karsinta virallisesta suunnitelmasta voidaan tehdä oikeudenmukaisesti, ministeriryhmän linjauksen mukaan valtuuksilla budjetoitavien toimenpiteiden osalta voidaan TAE 2022 myöntää korkeintaan 90% valtuuksista pilareittain.

Kestävän kasvun ohjelma

- Talousarvioesityksessä 2022 ehdotetaan 1,2 mrd. euron kohdennuksia (määrärahat ja valtuudet yhteensä) elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanemiseksi.
- Vuodelle 2022 kohdistuvia määrärahalisäyksiä olisi n. 636 milj. euroa.
- Jo vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa huomioitiin 238 milj. euron edestä elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia investointeja (määrärahat ja valtuudet yhteensä).
- Maksatukset EU:sta Suomen valtiolle tulevat perustumaan kansallisen suunnitelman etenemiseen ja siinä esitettyjen välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseen.
- Vuoden 2022 arvio maksatuksista 355 milj. euroa on huomioitu tuloarvioissa.

Kestävän kasvun ohjelma

- Pilari 1 Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa
  - Suurimmat pilarin 1 talousarvioesityksen panostukset kohdistuvat energiainfrastruktuuri-investointeihin, investointeihin uuteen energiateknologiaan, investointeihin vähähiiliseen vetyyn sekä hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen ja teollisuuden prosessien sähköistämiseen, joita varten energiatuen myöntövaltuuteen ehdotetaan yhteensä 453 milj. euron lisäystä.
  - Öljystä luopumisen avustukset pientaloille, kunnille, seurakunnille sekä yhdistyksille ja toimeenpano, yhteensä 35 milj. euroa määrärahaa.
  - Sähköautojen latausinfraverkoston laajentamista ja kaasutankkausverkko, yhteensä 23,3 milj. euroa.
  - Peltojen kipsikäsittelyä ja ravinteiden kierrätyshanke yhteensä 13 milj. euroa.
  - Maankäyttösektorin ilmastokestäviin toimenpiteisiin kohdennetaan 7 milj. euroa.

Kestävän kasvun ohjelma

- Pilari 2 Digitalisaation ja datatalouden avulla vahvistetaan tuottavuutta ja tuodaan palvelut kaikkien saataville
  - Viestintäverkkojen laadun ja saatavuuden parantaminen 15 milj. euroa.
  - Yritysten digitalous 7 milj. euroa.
  - Tehokkaan rahanpesun estämisen valvonnan ja täytäntöönpanon varmistamiseksi eri hallinnonaloilla yhteensä 5,6 milj. euroa ja kyberturvallisuuden tutkimusinvestointeihin ja harjoitustoimintaan 3 milj. euroa.
  - Mikroelektroniikan arvoketjuun ehdotetaan 14,7 milj. euron valtuutta.

Kestävän kasvun ohjelma

- Pilari 3 Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen kestävän kasvun vauhdittamiseksi
  - Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpanoon 83 milj. euroa.
  - Maailmanluokan automaatiota hyödyntävän digitaalisen infrastruktuurin kehittämiseksi osaajien maahanmuuton tueksi yhteensä 12 milj. euroa.
  - Jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän ja siihen liittyvän digitalisaatio-ohjelman kehittämiseen 33 milj. euroa.
  - Korkeakoulujen uusiin aloituspaikkoihin 15 milj. euroa.
  - Vihreää siirtymää tukevaan TKI-rahoituskokonaisuuteen yhteensä 93 milj. euron valtuuslisäyksiä Suomen Akatemialle sekä Business Finlandille.

Kestävän kasvun ohjelma

- Pilari 4 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen
  - Sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun sekä hoitoon pääsyn nopeuttamiseen 125 milj. euroa .

Lapsibudjetoinnin pilotointi

- Lapsibudjetointia pilotoidaan ensimmäistä kertaa
  - Vakiinnuttaminen vuodesta 2023 eteenpäin
- Lapsibudjetointia koskevan yhteenvetotarkastelun määrärahat ovat lähes kokonaisuudessaan kasvatuksen ja opetuksen sekä sote-palvelujen määrärahoja.
  - Etuuksien rahoitus on ensisijaisesti sosiaaliturvaan liittyviä tulonsiirtoa.
- Suoraan lapsiin tai lapsiperheisiin kohdistuvia määrärahoja on lakisääteiset ja harkinnanvaraiset toimet huomioiden yhteensä n. 7 mrd. euroa.
  - Näistä hieman alle 2,7 mrd. euroa on laskennallisesti arvioitu olevan lapsi-ikäryhmään kohdistuvaa peruspalvelujen valtionosuutta
- Verotuksen osalta ei esitetä suoraan lapsiin tai lapsiperheisiin kohdistettuja veromuutoksia mutta veromuutoksiin sisältyy mm. esitys kotitalousvähennyksen korottamisesta, mikä tukee myös lapsiperheitä.

Budjettitalouden menot 2022 (1/2)

- Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 64,8 mrd. euroa, mikä on n. 0,5 mrd. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.
- Hintatason nousu huomioon ottaen hallinnonalojen määrärahat vähenevät n. 2 % vuoden 2021 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.
- Menotasoa vuoden 2021 varsinaiseen talousarvioon verrattuna laskevat erityisesti kehyksen ulkopuoliset menot, mm.
  - koronavirustilanteen terveysturvallisuuteen liittyvät menot (-1,7 mrd. euroa)
  - finanssisijoitukset (-0,6 mrd. euroa)
- Vastaavasti menotasoa vuoteen 2021 verrattuna nostavat mm.
  - hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksesta osa kohdentuu maksettavaksi jo joulukuussa 2022 (0,9 mrd. euroa)
  - laki- ja sopimusperusteiset indeksikorotukset (0,6 mrd. euroa)

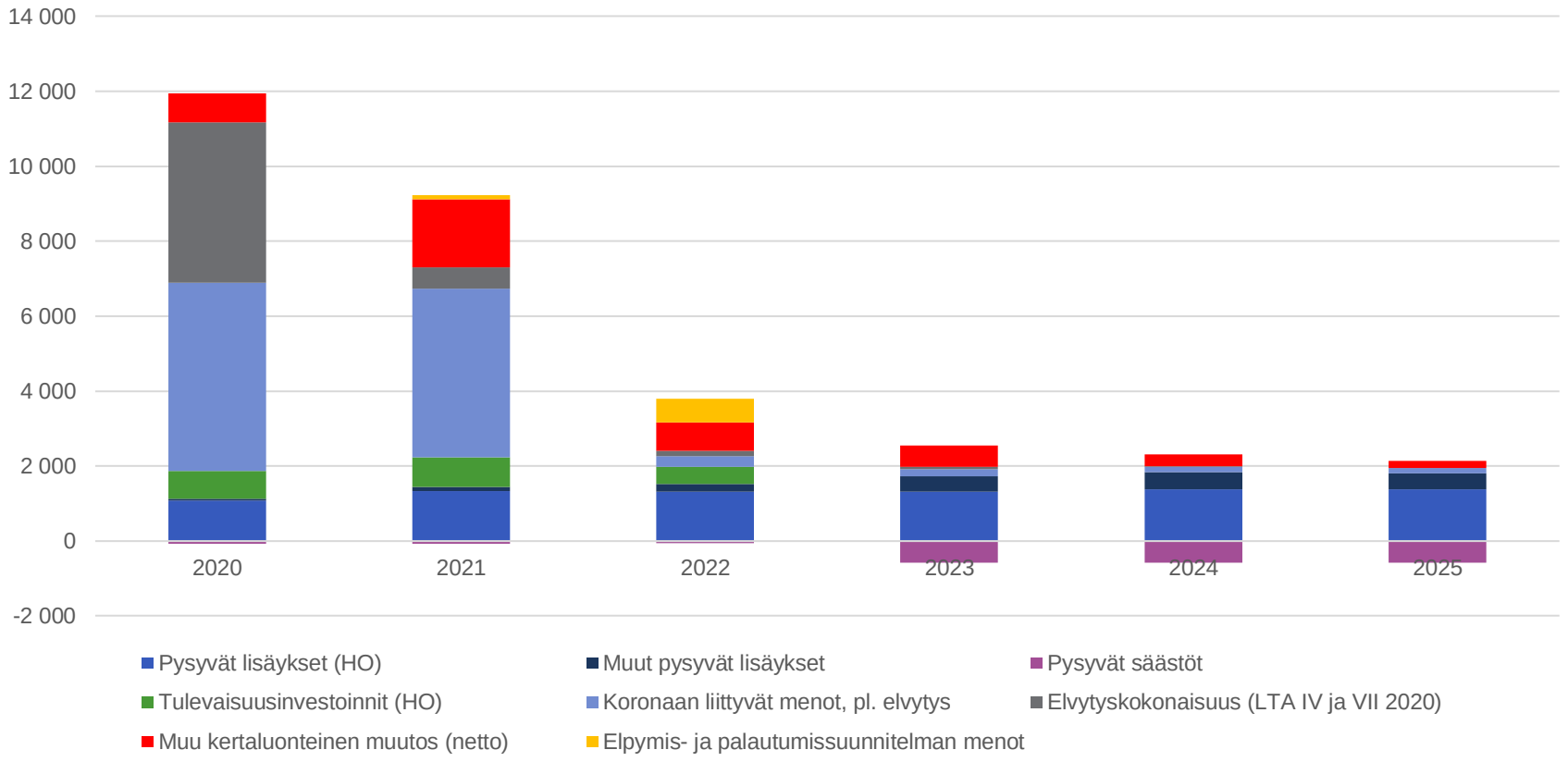
Budjettitalouden menot 2022 (2/2)

- Vuodelle 2022 kohdistuu koronavirustilanteeseen liittyviä päätösperäisiä, määräaikaisia määrärahoja edelleen noin 0,4 miljardia euroa, muun muassa vuoden 2020 lisätalousarvioiden heijastusvaikutuksina.
- Valtionvelan korkomenot ovat valtionvelan merkittävästä kasvusta huolimatta n. 0,2 mrd. euroa alemmat kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa.

Hallituksen päätösperäiset toimet ja pysyvä vaikutus seuraavalle vaalikaudelle

Pysyvien meno-/säästöpäätösten (ns. kori 1 + muut) nettovaikutus on n. 1,3 mrd. euroa v. 2024.

Päätösperäiset, 4.4.2019 JTS:n jälkeen tehdyt määrärahojen lisäykset ja vähennykset, milj. euroa
(kuvio sisältää myös elpymis- ja palautumissuunnitelman määrärahat)



VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtion tulot

- Vuonna 2022 valtion verotulot kasvavat yli 8 % vuodelle 2021 budjetoituun verrattuna. Kasvua vauhdittaa talouden elpyminen. Verojen maksujärjestely lykkää verotuloja vuosilta 2020–2021 ensi vuoteen 0,3 mrd. euroa erityisesti arvonlisäveron osalta.
- Verotuloarvioon sisältyy HO:n veroperustemuutoksia koskevat oletukset, jotka pienentävät verotuloa nettomääräisesti 0,3 mrd. v. 2022. Yhteensä vuodelle 2022 verotuottoja lisääviä perustemuutoksia on vuositasolla hieman yli 0,2 mrd. euroa ja verotuottoa vähentäviä perustemuutoksia n. 0,5 mrd. euroa ml. riihen päätökset.
  - Hallituksen uusien verotusta koskevien päätösten vaikutukset näkyvät viiveellä ja osa niistä tulee voimaan vasta 2023.
- Muiden tulojen osalta keskeinen oletus on, että tulevaisuusinvestointien rahoittamiseen ja velanottotarpeen hillitsemiseen liittyvistä osakemyynneistä kertyisi n. 1,4 mrd. euroa.
- Budjettitalouden kokonaistulot ovat n. 1,7 mrd. euroa suuremmat verrattuna kevään JTS:ään. Verotulot selittävät erosta 1,4 mrd. euroa (kertymätiedot, makroennusteen päivittyminen).

Vuoden 2022 keventävät veroperustemuutokset, - vuositason muutoksia, mukana kaikki veronsaajat

	Milj. €
Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus	-520 (valtio -295)
Vähäpäästöisten työsuhdeautojen verotusarvon alentaminen	-7 (valtio -4)
Kotitalousvähennyksen korottaminen kotitalous-, hoiva- ja hoitotyön osalta	-47 (valtio -34)
Kotitalousvähennyksen korottaminen öljylämmityksestä luopumisen osalta	-8 (valtio -5)
Julkisten infrastruktuurihankkeiden korkovähennysrajoituksen poisto	-7 (valtio -7)
Kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat lämpöpumput ja konesalit sähköveroluokkaan II	-11
Turpeen verottoman käytön laajentaminen kaikille laitoksille ja verottomuuden rajan nostaminen	-7
Kierrätysteollisuuden siirtäminen sähköveroluokkaan II	-2
Tutkimusyhteistyön lisävähennyksen korotus	-11
Täyssähköautojen autoveron alennus	-17
Arpajaisveron alennuksen jatko	-89
Väylämaksun puolituksen jatko	-37
Yhteensä	**-758 (valtio -519)**

Vuoden 2022 kiristävät veroperustemuutokset, - vuositason muutoksia, mukana kaikki veronsaajat

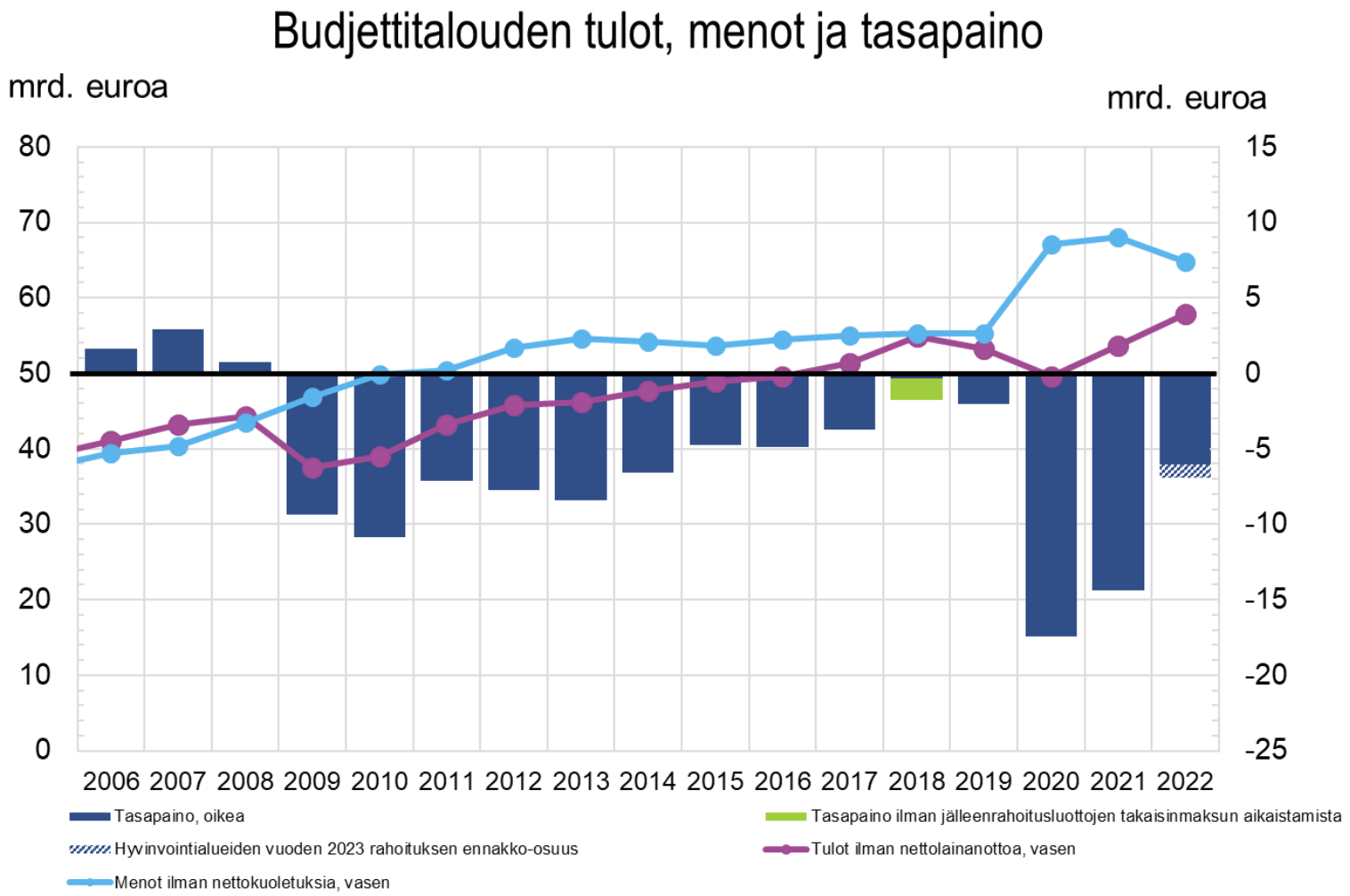
	Milj. €
Asuntolainan korkovähennysoikeuden rajaaminen	6 (valtio 7)
Korkovähennysrajoitussäännön uudistaminen	18
Siirtohinnoitteluoikaisusäännöksen muutos	75
Tupakkaveron korotus	59
Parafiinisen dieselin verotuen pienentäminen	46
Biokaasun liikennekäytölle asetetaan vero	4
Yhteensä	**208 (valtio 209)**
Maksujärjestelyn huojennuksen vaikutus kertymäaikatauluun, verolajit yhteensä	353 (283)

Budjettitalouden tasapainoon vaikuttaneita tekijöitä (mrd. euroa)

	2022
Tasapainoarvio, JTS 2022–2025	**-7,6**
Menoarvion tarkentuminen	**-1,0**
Elpymisvälineen tuloilla rahoitettavat menot	-0,1
Maksut Euroopan unionille	-0,1
Kehysvaraukset	0,1
Sote-rahoituksen ajoitusmuutos	-0,9
Muu menojen muutos (netto), sisältäen mm. indeksitarkistusten tarkentumisen	0,0
Tuloarvion tarkentuminen	**1,7**
Uudet veroperustemuutokset (netto)	0,0
EU:n elpymis- ja tukivälineestä saatavat tulot	0,1
Sekalaisten tulojen sekä korko-, osinko- ja osakemyyntitulojen arvioiden muutos	0,3
Verojen maksujärjestely (veronmaksun lykkääminen)	0,0
Muut tuloarvioon vaikuttaneet tekijät (ml. kertymätiedot ja uusi suhdanne-ennuste)	1,4
Muutos yhteensä	**0,7**
Tasapainoarvio, TAE 2022	**-6,9**

- Budjettitalouden tasapainoa suhteessa kevään julkisen talouden suunnitelmaan on heikentänyt erityisesti sote-rahoituksen ajoitusmuutos.
- Myös elpymis- ja palautumissuunnitelman menot sekä maksut Euroopan unionille ovat kasvaneet suhteessa JTS:ään.
- Vastaavasti tuloarviot ovat tarkentuneet ylöspäin merkittävästi uuden suhdanne-ennusteen sekä kertymätietojen vuoksi.
- Budjettiriihessä päätettyjen veroperustemuutosten nettovaikutus vuoden 2022 kassakertymään jää vähäiseksi JTS:ään nähden. Osa verotuloja vahvistavista muutoksista ajoittuu vuodelle 2023 ja lisäksi päätöksiin sisältyy erilaisia verokevennyksiä.

Budjettitalouden tasapaino



Tasapaino:

2018 (TP): -0,4 mrd. euroa

2019 (TP): -2,0 mrd. euroa

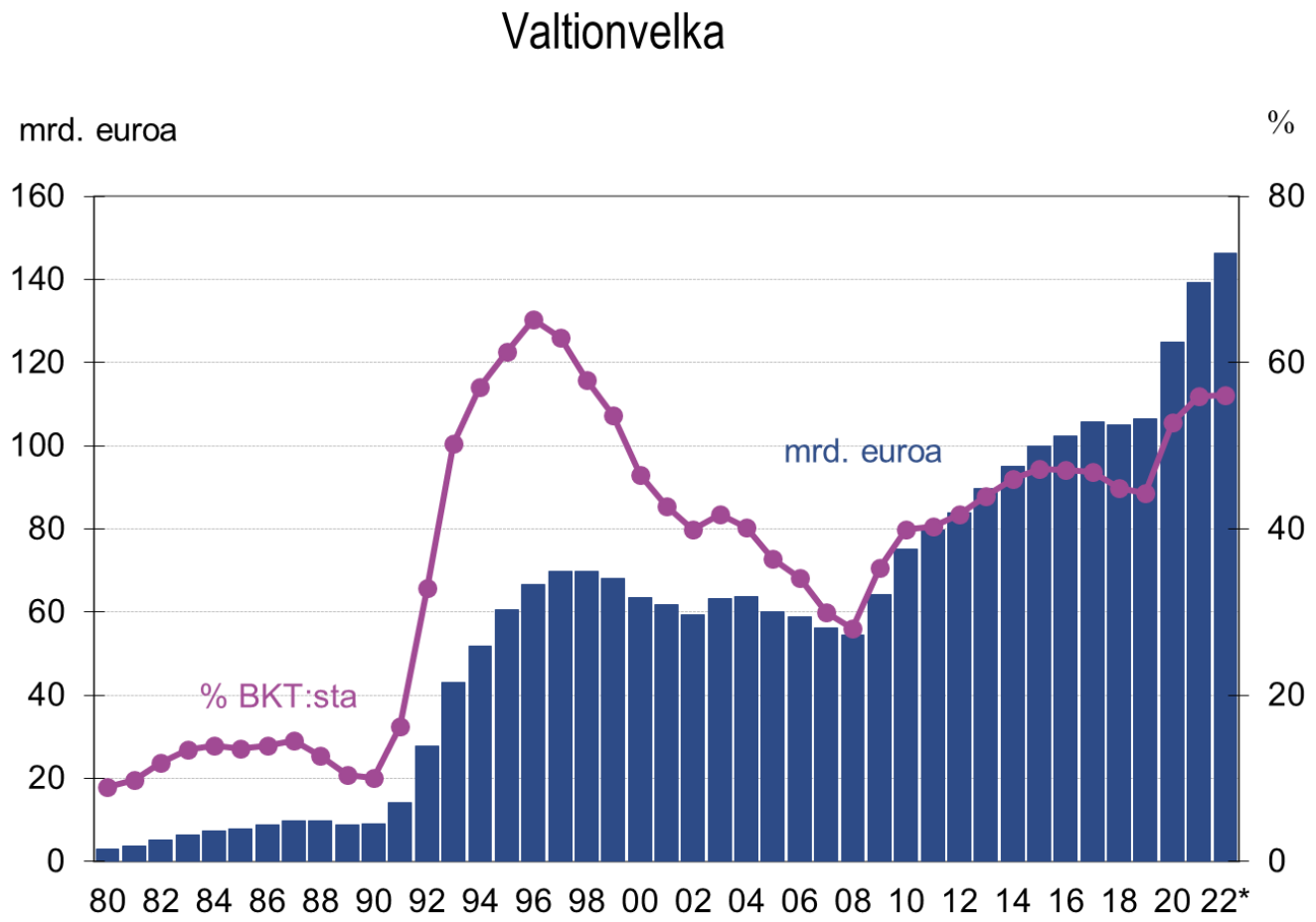
2020 (TP): -17,4 mrd. euroa

2021 (LTA3): -14,4 mrd. euroa

2022 (TAE): -6,9 mrd. euroa

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden 2022 lopussa (TAE 2022) n. 146 mrd. euroa, mikä on n. 56 % suhteessa BKT:hen



Lähde: Valtiovarainministeriö 16.9.2021

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Poimintoja vuoden 2022 talousarvioesityksestä

- Suomen Akatemialle ehdotetaan tutkimushankevaltuudeksi 390,5 miljoonaa euroa, sisältäen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisen 40,5 milj. euron valtuuden.
- Ensimmäisten aluevaalien kokonaiskulut ovat 11,9 milj. euroa. Vaalien toimittamiseen ehdotetaan 7,8 milj. euron lisäystä.
- Uusista ja aiemmin myönnetyistä Puolustusvoimien tilausvaltuuksista aiheutuu menoja yhteensä 2,37 mrd. euroa vuonna 2022 ja talousarviovuoden jälkeisinä vuosina yhteensä 9,46 mrd. euroa (mukaan lukien HX ja Laivue 2020).
- Poliisitoimeen ehdotetaan lisämäärärahoja 2,5 milj. euroa poliisien htv:n tavoitetason saavuttamiseen sekä 10,6 milj. euroa tavoitellun htv-määrän ylläpitoon ja ihmiskauppayksikön työn jatkamiseen. Lisäksi kriittisiin toimialoihin kohdistuvien rikosten torjumiseksi ehdotetaan 1,2 milj. euroa.
- Maahanmuuttovirastolle ehdotetaan 5,5 milj. euron lisäystä henkilöstöresurssien turvaamiseen ja työperäisen maahanmuuton edistämiseen. Lisäksi Maahanmuuttovirastolle ehdotetaan mm. erityisasiantuntijoiden oleskeluluvan käsittelyn nopeuttamiseen (pikakaista) 1 milj. euroa sekä 7,8 milj. euroa elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitusta osaajien maahanmuuton tukemista koskevan digitaalisen infrastruktuurin kehittämiseen.
- Maahanmuuton oleskelulupaprosessien henkilöstöresursseja vahvistetaan ulkoasiainhallinnossa määräaikaisesti 1,6 milj. eurolla.

Poimintoja vuoden 2022 talousarvioesityksestä

- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen ehdotetaan Business Finlandille 572,5 milj. euron valtuutta. Lisäksi määrärahaan ehdotetaan 9,5 milj. euroa audiovisuaalisen tuotantotuen jatkamiseen.
  - Valtuuden lisäys 236,1 milj. euroa aiheutuu EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanosta.
- TE-toimistojen toimintamenoihin ehdotetaan 70 milj. euron lisäystä Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpanoon. Rahoitus on osa EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanoa.
- Work in Finland -rakenteen perustamiseen työvoiman maahanmuuton edistämiseksi kohdennetaan TE-toimistojen ja Business Finlandin toimintamenoihin sekä digitalisaation kehittämisen momentille yhteensä noin 2,7 milj. euroa.
- Osatyökykyisten työllistymistä edistämään ehdotetaan uuden erityistehtäväyhtiön perustamista. Yhtiö palkkaa osatyökykyisiä pidempikestoisiin työsuhteisiin. Yhtiön osakepääomaan ehdotetaan 10 milj. euroa, joka rahoitetaan EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksella. Lisäksi valtionavustukseen osatyökykyisten työllistymiseen ehdotetaan 10 milj. euron määrärahaa edistämään osatyökykyisten siirtymistä työmarkkinoille.
- Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukeen ehdotetaan 87 milj. euroa. Tuella kannustetaan hiilineutraaliin tuotantoon ja energiaintensiivisten yritysten sähköistämiseen.

Poimintoja vuoden 2022 talousarvioesityksestä

- Pakolaiskiintiö on 1050 henkilöä vuosina 2021 ja 2022, mihin liittyen ehdotetaan yhteensä 2,2 milj. euron lisäystä kotouttamiskorvauksiin. Lisäksi ehdotetaan 2,4 milj. euron lisäystä Afganistanista evakuoiduista henkilöistä maksettaviin korvauksiin.
- Liikenneverkkoihin ehdotetaan noin 2 mrd. euron rahoitusta, josta perusväylänpidon osuus on 1,37 mrd. euroa.
- Väyläverkon kehittämiseen ehdotetaan 664 milj. euroa, mikä pitää sisällään uudet väylähankkeet.
- Julkisen henkilöliikenteen ostoihin ja kehittämiseen ehdotetaan 105,7 milj. euroa, johon sisältyy hallitusohjelman mukainen 20 milj. euron tasokorotus ilmastoperusteisiin toimenpiteisiin ja fossiilittoman liikenteen tiekartan mukainen 3 milj. euron lisäys suurten ja keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen avustukseen.
- Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan muun muassa maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun neuvonnan avulla. Maaseudun kehittämisen määrärahat lisääntyvät 69,1 milj. eurolla 491,2 milj. euroon.

Poimintoja vuoden 2022 talousarvioesityksestä

- Hoitajamitoituksen muutokseen vastaamiseksi uusien lähihoitajien koulutukseen ehdotetaan jo aiemmin tehdyn päätöksen mukaisesti 43 milj. euroa.
- Oppivelvollisuuden laajentamisen ja maksuttoman toisen asteen toimeenpanoa jatketaan. Uudistukseen ehdotetaan 65 milj. euroa.
- Perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen, perustoimeentulotukeen ja eräisiin palveluihin ehdotetaan määrärahoja 4,5 mrd. euroa, joka on 9,8 milj. euroa enemmän kuin TA 2021.
- Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon ehdotetut määrärahat ovat 541,7 milj. euroa, missä on vähennystä edelliseen vuoteen noin 1,47 mrd. euroa.
  - Vähennys aiheutuu pääosin TA 2021 1,7 mrd. euron kertaluonteisista koronavirustilanteesta aiheutuneista korvauksista.
- Sote-uudistuksesta aiheutuvia menoja ovat:
  - Muutoskustannukset, joista merkittävimmät ovat ict-muutoskustannukset 175,3 milj. euroa ja hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän valmisteluun liittyvä rahoitus 47,1 milj. euroa
  - Hyvinvointialueiden rahoituksen tammikuun 2023 maksuerästä puolet n. 0,9 mrd. euroa maksetaan hyvinvointialueille jo vuoden 2022 joulukuussa. Vuoden 2023 menot alenevat vastaavalla summalla.

Valtiontalouden menokehys

- Vuoden 2022 jakamaton varaus on hallituksen esityksen jälkeen 117 milj. euroa. Lisäksi vuodelle 2022 on varattu 300 milj. euroa lisätalousarvioita varten.
- Koronaan liittyvät välittömät ns. terveysturvallisuuden kustannukset (kuten testauksen sekä rokottamisen menot) katetaan kehyksen ulkopuolisina menoina vuosina 2021–2023.
- Vuoden 2022 (ja 2021) kehystasoon sisältyy poikkeusolojen mekanismin 500 milj. euroa.
- Puoliväliriihen kehyskorotukset: 900 milj. euroa v. 2022 ja 500 milj. euroa v. 2023. (Vuodesta 2023 lähtien 370 milj. euron menojen uudelleenkohdennus.)

Kuntien peruspalvelujen valtionosuus

- Kuntien valtionavut ovat 13,0 mrd. euroa, mikä on n. 0,1 mrd. euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisen talousarviossa. Alenema aiheutuu pääsääntöisesti siitä, ettei vuodelle 2022 ole budjetoitu vastaavia määräaikaisia koronatukia kuin vuodelle 2021.
- Laskennalliset valtionosuudet ovat yhteensä 9,1 mrd. euroa eli n. 0,3 mrd. euroa enemmän kuin vuonna 2021.
- Kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen ehdotetaan hieman alle 8 mrd. euroa, joka on 0,3 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Vertailussa tulee huomioida, että v. 2021 peruspalvelujen valtionosuuteen tehtiin koronavirustilanteesta johtuen 300 milj. euron kertaluonteinen lisäys.
- Vuoden 2022 valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen vaikutus on 564 milj. euroa, mutta hallitus päätti kevään 2021 kehysriihen yhteydessä vaikutusta ei huomioida johtuen kuntatalouden voimakkaasta tukemisesta v. 2020 ja v. 2021, minkä lisäksi koronasta aiheutuvat välittömät kustannukset kompensoidaan kunnille.
- Peruspalvelujen valtionosuutta kasvattavat:
  - kevään 2021 kehysriihessä päätetty 246 milj. euron erillinen valtionosuuden korotus, vuoden 2022 indeksikorotus n. 188 milj. euroa sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset n. 54 milj. euroa
  - aiemmin päätetyt kuntien uudet ja laajenevat tehtävät kuten vanhuspalvelulain muutos 43,7 milj. euroa, asiakasmaksulain uudistus 28,0 milj. euroa, lastensuojelun jälkihuollon laajennus 12 milj. euroa, seulontaohjelman laajennus 10 milj. euroa, lastensuojelun henkilöstömitoitus 4,8 milj. euroa sekä oppilas- ja opiskelijahuolto 8,4 milj. euroa (yht. n. 116 milj. euroa)
  - velvollisuudesta osallistua sote-uudistuksen valmisteluun ehdotetaan 2 milj. euroa ja sairausvakuutuslaista aiheutuvaan kuntoutustarpeen arvioinnin kehittämiseen ehdotetaan 1 milj. euroa
- Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä on 2,7 mrd. euroa.

Kuntatalousvaikutukset muille hallinnonaloille

- OKM:n hallinnonalan laskennalliset valtionosuudet kunnille yht. 1,1 mrd. euroa
  - valtion ja kuntien väliseen kustannustenjaon tarkistukseen liittyen valtionosuutta korotetaan 12,7 milj. euroa ja indeksikorotus lisää valtionosuutta 34,3 milj. euroa.
- Varhaiskasvatuksen kolmiportaisen tuen rakenne tulee voimaan elokuun alusta v. 2022. Tukeen esitetään 15 milj. euroa siten, että 6,25 milj. euroa valtionosuuksina ja 8,75 milj. euroa valtionavustuksina.
- Oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauksen uudistamisen kokeilu toteutetaan vuosien 2022—2023 aikana. Vuonna 2022 kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan n. 3,7 milj. euroa.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistukseen on varattu 132,9 milj. euroa v. 2022
  - Määrärahoista valtaosa kohdentuu tulevaisuuden sote-keskuksen, vanhuspalveluiden kehittämisen, kansallisen mielenterveysstrategian, kuntoutuksen kehittämisen ja peruspalveluiden saatavuuden parantamisen kokonaisuuksien kehittämiseen ennen niiden siirtymistä pysyviksi tulevien hyvinvointialueiden menoiksi.
- LVM hallinnonalalla ehdotetaan 0,5 milj. euroa kohdennettavaksi kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ja 3 milj. euroa suurten ja keskisuurten kaupunkien joukkoliikenteeseen hallituksen fossiilittoman liikenteen tiekartan mukaisesti.
- Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla ehdotetaan Afganistanista evakuoitujen kotouttamiseen 2,4 milj. euroa ja (vuosien 2021 ja 2022) pakolaiskiintiön noston seurauksena kotouttamiskorvauksiin 2,2 milj. euroa lisäystä.
- Ympäristöministeriön hallinnonalalla ehdotetaan 2,7 milj. euroa asumisneuvonnan kehittämiseen ja laajentamiseen.

Elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutus kuntatalouteen

- EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä kohdistuu kuntatalouteen v. 2022 n. 134 milj. euroa.
  - STM:n hallinnonalalle ehdotetaan 124 milj. euroa. Työkykyohjelman ja IPS-mallin laajentamiseen ehdotetaan 3 milj. euroa, mielenterveys- ja työkykypalveluihin 2 milj. euroa ja hoitotakuun toteutumiseen sekä koronavirustilanteen aiheuttaman palveluvelan purkuun sosiaali- ja terveydenhuollossa 80 milj. euroa. Lisäksi ehdotetaan rahoitusta hoitotakuun toteutumiseen 15 milj. euroa, hoitotakuuta edistäviin digitaalisiin innovaatioihin 14 milj. euroa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevaa tietopohjaa ja vaikuttavuusperusteista ohjausta varten 15 milj. euroa.
  - OKM:n hallinnonalalle jatkuvan oppimisen ja sen digitalisaatio-ohjelman rahoitusta kohdistetaan kuntatalouteen arviolta 4 milj. euroa.
  - TEM:n hallinnonalalla ohjaamotoiminnan valtionavustukseen ehdotetaan 3,2 milj. euroa.
  - YM:n hallinnonalalla kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen ehdotetaan 2,5 milj. euroa.

Hallinnonala	Toimi	v.2021	v. 2022
STM	Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuuden vahvistaminen	39,0	124,0
OKM	Jatkuvan oppimisen uudistus	1,6	4,0
TEM	Ohjaamoiden monialaisuuden tukeminen	3,2	3,2
YM	Avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen	0	2,5
	YHTEENSÄ	43,8	133,7

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtiovarainministeriön viestintä
viestinta.vm@gov.fi
Mediapalvelunumero (arkisin 9–16):
02955 30500

www.tutkibudjettia.fi